

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning (SOU 2012:24)

Lärarnas Riksförbund har givits möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad remiss. I sammanfattningen tillstyrks respektive avstyrks de specifika förslag i betänkandet som Lärarnas Riksförbund särskilt vill betona. Till de förslag som inte nämns lämnas ett generellt tillstyrkande. Under avsnittet ”Synpunkter och kommentarer” lämnas förbundets synpunkter till betänkandets olika delar. Dessa följer betänkandets indelning och struktur.

Sammanfattning

Lärarnas Riksförbund tillstyrker att:

- målgruppen för RgRh förtydligas
- rätten till tvåspråkig riksgymnasieutbildning regleras i skollagen
- rätten till riksrekryterande gymnasiesärskola regleras i skollagen
- *Nämnden för mottagande i specialskolan och till gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning* inrättas
- SPSM får ett utökat ansvar för styrning och avtal
- staten riktar ett förstärkt stöd till kommunala och fristående huvudmän

Lärarnas Riksförbund delar utredningens bedömning att:

- finansieringssystemet för berörda skolformer måste få en tydligare och mer överblickbar struktur. Dock vill förbundet se ett fortsatt stort statligt ansvarstagande för finansieringen av dessa elevers utbildning.

Lärarnas Riksförbund avstyrker att:

- de särskilda reglerna om långsammare studietakt tas bort
- staten släpper sitt delfinansieringsansvar för elevernas utbildningskostnader.

Lärarnas Riksförbund anser att:

- förslaget om tydligare målgrupp för RgT ska återremitteras. Förbundet saknar en konsekvensanalys för de elever som inte längre skulle tillhöra målgruppen.
- utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserar vilka konsekvenser ett ökat kommunalt ansvar får för dels de elever som inte längre kommer att tillhöra målgrupperna för RgRh samt RgT, dels för de elever som utredningen bedömer inte kommer att söka sig till riksgymnasieutbildningarna.

Synpunkter och kommentarer

2. Riksgymnasieutbildning för elever med svår rörelsehinder

Lärarnas Riksförbund delar utredningens principiella ställningstagande att det inte ska finnas några ekonomiska incitament för kommunerna att elever i behov av RgRh-anpassad utbildning ska börja vid en statlig specialskola. Beslutet att söka sig till en sådan verksamhet måste vara behovsstyrt och grunda sig i elevens och vårdnadshavarnas bedömning.

Däremot menar förbundet att det inte heller ska finnas några ekonomiska incitament för kommunerna att hålla eleverna kvar i den egna skolan, vilket skulle kunna bli effekten av de förslag som utredningen lämnar i kapitel 6, *Ansvar för finansiering* (se avsnitt nedan).

Förbundet ifrågasätter också utredningens bedömning att behovet av den riksrekryterande RgRh-anpassade gymnasieutbildningen skulle minska, särskilt som utredningen belyser såväl de brister som finns i kommunernas anpassning av utbildningen som tillgängligheten till den. Det talar för att elever och vårdnadshavare även i fortsättningen kommer att se behov av att söka sig till de riksrekryterande utbildningarna.

Särskild bestämmelse om långsammare studietakt

Lärarnas Riksförbund avstyrker utredningens förslag att den särskilda bestämmelsen om långsammare studietakt ska tas bort, både gällande RgRh och RGD/RGH. Förbundet vill påpeka att det ur ett elevperspektiv ofta finns starka behovsmässiga skäl till varför de vill läsa utbildningen under fyra år i stället för tre. Oavsett vilka skäl dessa är anser Lärarnas Riksförbund att de måste tas i beaktande vid beslut om förlängd studietid för berörd elevgrupp. Exempelvis kan studiesociala skäl vara centrala för elevens trivsel och därigenom också för elevens kunskapsinhämtning. Förbundet bedömer att det föreligger en betydande risk att en övergång till att endast följa gymnasieförordningens bestämmelser om särskilt stöd skulle få en alltför återhållsam effekt på andelen elever som läser under fyra år.

3. Riksgymnasieutbildning för ungdomar med dövhet, hörselskada, dövblindhet eller språkstörning

Lärarnas Riksförbund är kritiskt till de förslag utredningen lämnar avseende målgruppen för det föreslagna RgT. Förbundet anser att utredningen helt saknar en konsekvensanalys av vad som kommer att hända med de elever som tidigare tillhörde målgruppen, i synnerhet som utredningen också redovisar hur undermålig kommunernas utbildningar för berörda elever är/har varit. Detta gäller såväl elever med hörselskada som elever med språkstörning. Förbundet låter sig inte nöjas med utredningens förklaring att det "kan finnas risk för att grupper som utbildningen inte är avsedd för" (s.145, vår kursivering) söker sig till riksgymnasieutbildningen. Om en sådan risk föreligger bör det kartläggas hur många elever det handlar om, vilka effekter detta har för verksamheten vid utbildningen samt för berörda elever innan beslut fattas som kan få andra konsekvenser för elevgruppen.

Viktig kompetens finns uppbyggd inom riksgymnasieutbildningen och den bör tillvaratas. Lärarnas Riksförbund håller det för osannolikt att motsvarande kompetens snabbt skulle kunna byggas upp i kommunerna, särskilt givet hur få elever det handlar om för varje enskild kommun. Detsamma gäller den teknik som elevgrupperna kräver, i synnerhet de med hörselskada – det finns viktiga stordriftsfördelar att ta hänsyn till, något som utredningen aldrig berör i betänkandet.

Att som utredningen föreslår ålägga kommunerna ansvaret för något de saknar kunskap om, i hopp med att denna kunskap snabbt kommer att kunna byggas upp i kommunerna anser inte Lärarnas Riksförbund vara ansvarsfullt från statens sida. Lärarnas Riksförbunds erfarenheter från tidigare beslut gällande dessa elevgrupper talar också emot att detta skulle vara rätt väg att gå. Förbundet hänvisar till sitt tidigare remissvar till betänkandet *Med rätt att välja – flexibel utbildning för specialskolans målgrupp* (SOU 2011:30).

6. Ansvar för finansiering

Lärarnas Riksförbund delar utredningens bedömning att det inte är önskvärt att finansieringssystemet för de berörda skolformerna är otydligt och svårt att överblicka. Finansieringssystemet ska vara både tydligt, transparent och förutsägbart. Förbundet avstyrker dock utredningens förslag till fördelning av finansieringsansvar mellan kommunerna, landstingen och staten. Lärarnas Riksförbund anser att staten fortsatt ska ta ett ansvar även för finansieringen av elevernas utbildning, detta då en stor del av dessa pengar går till att kunna behålla och fortbilda den personal som byggt upp en väldigt unik kompetens kring elevgrupperna. Misstaget att bryta upp dessa kompetenser gjordes i samband med FUNKIS-utredningen under 1990-talet, och bör inte upprepas.

Utredningen anser att det finns skäl som talar för att det inte är lämpligt att ange precisa andelar som kommun, landsting respektive stat ska finansiera, främst med anledning av att kostnaderna kan se så väldigt olika ut för de

respektive verksamheterna. Lärarnas Riksförbund föreslår i stället att de ”extraordinära” kostnaderna som utredningen redan föreslår att staten ska stå för, utvidgas till att även innefatta det pedagogiska stöd som utredningen vill hänskjuta till kommunerna (s.197).

9. Konsekvenser av förslagen

Lärarnas Riksförbund ifrågasätter den konstruktion som utredningen föreslår att kommunerna ska kompenseras efter för de ökade kostnaderna, där de först efter 2017 fullt ut ersätts via det generella statsbidraget. Detta kan enligt Lärarnas Riksförbund få en påskyndande effekt på elevövergången till kommunala verksamheter som vid det laget ännu inte nått de kvalitetsmässiga nivåer som utredningen via de riktade statliga satsningarna vill uppnå.

Med vänlig hälsning
LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Metta Fjelkner
Förbundsordförande

Pontus Bäckström
Utredare